

Regionfullmäktige

Svar på interpellation från Maria Högberg, Sverigedemokraterna – PETH-testets inverkan på rättssäkerhet

I en interpellation från Maria Högberg (SD) ställs frågorna:

1. Vilka åtgärder planerar Folkhälsa sjukvårdsnämnden att vidta för att standardisera analysmetoder och säkerställa enhetliga resultat vid användning av PETH-testet?
2. Hur arbetar vården i Jönköpings län med att utbilda personal i tolkningen av PETH-testets resultat och bedöma variationer kopplade till individuella biologiska faktorer?
3. Vad görs för att öka transparensen gentemot patienter och säkerställa att deras rättigheter skyddas i samband med användning av PETH-testet?
4. Hur ser du på behovet av att komplettera PETH-testet med andra diagnostiska verktyg och patientintervjuer för att få en mer heltäckande bild av alkoholkonsumtionen?

Sammanfattning och svar

Nämnden Folkhälsa och sjukvård bör inte vara inne och styra vilka analysmetoder som används, det är en verksamhetsfråga. Region Jönköpings län följer Equalis rekommendationer.

B-PETH (fosfatidyletanol i blod) metoden har hög specificitet och känslighet för alkoholintag och används ofta i kliniska och rättsmedicinska sammanhang. I vår region är B-PETH-analysen standardiserad enligt Equalis rekommendationer, vilket säkerställer jämförbarhet och kvalitet mellan olika laboratorier. Equalis, som är ett nationellt kvalitetskontrollprogram för laboratoriemedicin i Sverige, har fastställt riktlinjer för analysmetod för B-PETH och gränsvärden för tolkning av alkoholintag är enligt Equalis rekommendationer.

Metoden är även ackrediterad av SWEDAC enligt ISO 15189:2022-standarden, vilket innebär att laboratoriet uppfyller nationella och internationella krav på kvalitet och kompetens inom medicinsk laboratorieanalys. Ackrediteringen säkerställer att metoden utförs under kontrollerade former med dokumenterad kvalitet, vilket ger förtroende för resultaten i klinisk och rättslig praxis.

Genom att följa Equalis rekommendationer och ha SWEDAC-ackreditering kan laboratoriet leverera tillförlitliga och reproducerbara resultat, vilket är avgörande för korrekt klinisk bedömning och beslut. Med hänsyn till att metoden är både

standardiserad enligt Equalis och ackrediterad enligt ISO 15189, bedöms inga ytterligare åtgärder vara nödvändiga.

Vid ett vårdmöte på vårdcentralen är det vanligt att man samtalar om levnadsvanor. I det ingår bland annat kost, fysisk aktivitet, tobak- och alkoholbruk. Samtalet ligger till grund för att hjälpa och vägleda patienter till en sundare livsstil. I ett fåtal situationer kompletteras detta med alkoholmarkörer. Det finns fler olika markörer i blodprov som kan indikera på en hög alkoholkonsumtion. PEth är en av dem. **Innan provet tas ska patienten informeras om provtagningen.**

Situationer då PEth kan användas i primärvården;

Transportstyrelsen kan begära provtagning för att en person har blivit av med sitt körkort p.g.a. rattonykterhet. Dessa personer behöver under en period på några månader lämna blodprov (och i vissa fall urinprov) för att få tillbaka sitt körkort. Personen tar själv kontakt med vården och meddelar transportstyrelsens krav på provtagning för att få tillbaka sitt körkort. I dessa fall skapas en kontakt med personen som får lämna prover och komma på vårdbesök inför ett intyg till transportstyrelsen.

En annan situation kan vara att man i vården trots flera behandlingskombinationer inte lyckats få ordning på en patients höga blodtryck, där vi vet att en överkonsumtion av alkohol kan leda till bl.a. högt blodtryck. Under vårdmötet samtalar man kring levnadsvanor, inklusive tobak- och alkoholkonsumtion samt provtagning, där till exempel PEth skulle kunna ingå. Provtagningen utförs alltid i samråd med patienten.

På grund av individuella skillnader kring PEth-värdet ger det endast en ungefärlig uppfattning om alkoholintagets storlek, frekvens och tidpunkt. En PEth-nivå på 0,30 $\mu\text{mol/l}$ och däröver är dock en indikation om regelbunden, hög alkoholkonsumtion, men är inte liktydig med diagnosen alkoholbrukssyndrom. PEth används som en del i samtalsunderlag/bedömningen kring patientens alkoholvanor.

Att samtala om levnadsvanor inklusive alkoholbruk är något som vårdpersonal har vana i att göra. Det finns möjlighet att ta stöd av ett formulär; AUDIT, för att kartlägga just dryckesvanor. Upptäcker man ett riskbruk/skadligt bruk/beroende bör patienten erbjudas stöd och hjälp i att komma till bukt med detta. Samtalet om levnadsvanor är grunden och i enstaka fall kan detta kompletteras med alkoholmarkörer, där PEth kan vara en av dem.

Thomas Gustafsson (S)
Ordförande i nämnden för folkhälsa
och sjukvård